

SXEDIO.325

19.11.1958: Η ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ ΠΕΦΤΕΙ ΣΤΟ ΔΙΚΩΜΟ ΑΡΝΟΥΜΕΝΟΣ ΝΑ ΠΑΡΑΔΟΘΕΙ ΣΤΟΥΣ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΥΚΛΩΣΑΝ ΤΟ ΚΡΗΣΦΥΓΕΤΟ ΤΟΥ

Ο Κυριάκος Μάτσης ήταν ένας από τους λίγους αγωνιστές της ΕΟΚΑ που επέλεξαν το θάνατο παρά να παραδοθούν στους Αγγλους στρατιώτες.

Βρήκε το θάνατο στις **19** Νοεμβρίου, **1958**, στο κρησφύγετο του στο Δίκωμο, της επαρχίας Κερήνειας, που διατηρούσε στο σπίτι του Κυριάκου Χριστοδούλου ή Διάκου.

Προηγουμένως όμως είχε διώξει από το κρησφύγετο του τους δυο συντρόφους του, ακριβώς όπως έκαμε και ο φίλος του Γρηγόρης Αυξεντίου.

Ο Κυριάκος Μάτσης γεννήθηκε στο Παλαιχώρι στις **2** Μαΐου, **1926**. Οι γονείς του ήταν φτωχοί γεωργοί.

Το Σεπτέμβρη του **1939** γράφτηκε στο Γυμνάσιο Αμμοχώστου το οποίο τέλειωσε το **1945** οπότε διορίστηκε υπάλληλος σε ιδιωτικό Οίκο στην πόλη και αναμίχθηκε ενεργά σε διάφορους συλλόγους και στην πολιτική, που τότε βρισκόταν στα πρώτα της βήματα.

Έγινε μέλος του Εκλογικού Επιτελείου του Εθνικού Συνδυασμού για τις δημοτικές εκλογές και υπήρξε ένας από τους ομιλητές σε προεκλογικές συγκεντρώσεις για την ανάδειξη Δημάρχου της Αμμοχώστου. Επίσης έγραφε νεανικά θέματα στην εφημερίδα "Ακρόπολις" που εκδιδόταν τότε στην πόλη.

Το **1946** έτυχε υποτροφίας από την Κυπριακή Αγροτική Εταιρεία και στις **31** Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου γράφτηκε στη Γεωπονοδασολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης απ όπου πήρε το πτυχίο της Γεωπονίας στις **21** Ιουνίου, **1952**.

Στο διάστημα αυτό δεν έμεινε απαθής θεατής των όσων διαδραματίζονταν στην Ελλάδα και την Κύπρο.

Συμμετέσχε στο φοιτητικό κίνημα κι' ήταν ένας από τους ομιλητές στις διάφορες εκδηλώσεις διαμαρτυρίας που οργανώνονταν στη Θεσσαλονίκη

εναντίον της κατοχής της Κύπρου.

Το **1952** γύρισε στην Κύπρο κι' ανέλαβε την τεχνική διεύθυνση της Αγροτικής Εταιρείας Κουκλιών, της επαρχίας Αμμοχώστου.

Τα Κούκλια απείχαν μερικά μόνο μίλια από το χωριό Λύση, γενέτειρα του Γρηγόρη Αυξεντίου, με τον οποίο ήταν φίλος από παλιά.

Ο Κυριάκος Μάτσης, ανήσυχος όπως ήταν, δεν επρόκειτο να μείνει μακριά από τις διεργασίες που γίνονταν για την έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ κι' ύστερα συμμετέσχε στον αγώνα ενεργά από την έναρξη του. Αφιέρωσε σ' αυτόν όλες του τις δυνάμεις και το Γεννάρη του **1956**, συνελήφθη από τους Άγγλους και κλείστηκε στο κέντρο βασανιστηρίων της Ομορφίτας, στη Λευκωσία.

Υπέφερε τα πάνδεινα αλλά δεν λύγισε. Κι' αυτοί ακόμα οι βρετανοί βασανιστές του θαύμασαν την αντοχή του και την προσπάθεια του να τους πείσει για το δίκαιο του αγώνα των Κυπρίων.

Η φήμη του είχε φθάσει μέχρι τον Κυβερνήτη Σερ Τζων Χάρτιγκ, ο οποίος τον επισκέφθηκε μάλιστα στο κελλί του και του πρότεινε το φανταστικό ποσό των **500.000** λιρών για να του αποκαλύψει που βρισκόταν ο αρχηγός της ΕΟΚΑ.

Ο Μάτσης μη παρασυρόμενος και χωρίς να δειλιάσει που είχε απέναντι του τον σιδερένιο κυβερνήτη της Κύπρου, κτύπησε το χέρι του στο γραφείο και του απάντησε:

" Στρατάρχα μου, ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα" (Στρατάρχη μου τον αγώνα μας δεν τον κάμνουμε για χρήματα).

Αργότερα ο Μάτσης μεταφέρθηκε στα κρατητήρια της Κοκκινοτριμιθιάς, απ' όπου δραπέτευσε κι' ανέλαβε την ηγεσία της ΕΟΚΑ στην περιοχή της Κερύνειας.

Το κρησφύγετο του, όπου βρισκόταν στις **19** Νοεμβρίου, **1958**, λίγο πριν λήξει ο αγώνας της ΕΟΚΑ, προδόθηκε κι οι Άγγλοι το περικύκλωσαν.

Ο Μάτσης βρισκόταν σ' αυτό με τους συντρόφους

του Ανδρέα Σοφιόπουλο, από τη Λάπηθο και Κώστα Χριστοδούλου, από το Πέλλα Παΐς. Το κρησφύγετο βρισκόταν κάτω από το δάπεδο μιας από τις κάμαρες του σπιτιού του Κυριάκου Χριστοδούλου. Για να μπου σ' αυτό οι τρεις αντάρτες μετακινούσαν τα μάρμαρα κι' άνοιγαν την είσοδο του. Στη συνέχεια οι ένοικοι του σπιτιού τοποθετούσαν τα μάρμαρα με τέτοιο τρόπο που δεν άφηναν κανένα ίχνος ότι εκεί βρισκόταν η είσοδος κρησφυγέτου.

Οι βρετανοί όμως είχαν τις πληροφορίες τους. Ήσαν σίγουροι ότι ο Μάτσης βρισκόταν μέσα στο κρησφύγετο και τον κάλεσαν να παραδοθεί. Ο ίδιος τους απάντησε ότι θα παραδίδονταν μόνο οι σύντροφοί του.

Όταν ένας βρετανός στρατιώτης τον ρώτησε, μέσω διερμηνέα, τι θα έκαμνε, εκείνος απάντησε:

" Σκέφτομαι τι θα κάμω, με τον εαυτό μου. Αν θέλετε να πολεμήσετε, είναι καλύτερα να φύγετε από το δωμάτιο."

Στη συνέχεια ο Κυριάκος Μάτσης παρακάλεσε τους συντρόφους του να εγκαταλείψουν το κρησφύγετο και να παραδοθούν.

Σαν αυτοί τον ρώτησαν εναγωνίως τι θα έκαμνε αυτός τους απάντησε:

" Σας είπα πως την τελευταία φορά που συναντήθηκα με το φίλο μου τον Αυξεντίου, σφίξαμε τα χέρια κι' ευχηθήκαμε καλή αντάμωση. Τώρα θα πάω να τον βρω. Με περιμένει. Τώρα σας διατάσσω να βγείτε".

Στη συνέχεια οι Άγγλοι κάλεσαν το Μάτση να παραδοθεί. Η απάντηση του ήταν:

" Μολών λαβέ. Ελάτε αν τολμάτε να με πάρετε. Ζωντανός δεν πέφτω στα χέρια σας. Αν θα βγω από δω μέσα, θα βγω πυροβολώντας".

Οι άγγλοι βλέποντας ότι δεν επρόκειτο να παραδοθεί ο Μάτσης, έρριψαν μέσα στο κρησφύγετο του μια καπνογόνο βόμβα, προφανώς για να τον αναγκάσουν να βγει έξω. Η βόμβα όμως δεν εξερράγη κι' ο Μάτσης απάντησε με μια ριπή με το αυτόματο του.

Τότε έρριψαν μια χειροβομβίδα μέσα σ' αυτό, η

οποία και προκάλεσε θανάσιμα τραύματα στο Μάτση.

Ο Κύπριος δημοσιογράφος Γλαύκος Παναγιώτου (Ξένος) που ήταν ένας από τους λίγους δημοσιογράφους που έφθασαν στο κρησφύγετο του Μάτση, έγραψε την επομένη του θανάτου του στην εφημερίδα "Εθνος":

"Στο βάθος της κρύπτης (κρησφύγετο) βρισκόταν ακρωτηριασμένος κι' αιμόβρεκτος ο θαρραλέος μαχητής. Καμμιά σύσπαση, καμμιά έκφραση πόνου δε διαγραφόταν στο πρόσωπο του, παρά τα άγρια και φοβερά τραύματά του. Ένα υπερκόσμιο χαμόγελο υψίστης ικανοποίησεως ήταν ζωγραφισμένο στη γαλήνια μορφή του. Το θέαμα δεν ήταν καθόλου αποτρόπαιο. Το αμυδρό φως του ηλεκτρικού φαναριού που κρατούσα στο χέρι μου σκορπιζόταν πάνω στο υποβλητικό μεγαλείο της αιμοβαμμένης δόξας, χωρίς να προκαλεί αίσθημα αποτροπιασμού. Ήταν η γαλήνια μορφή και το χαμόγελο του ήρωα που επεσκίαζαν τη φρίκη της αιματηρής τραγωδίας. Ήταν το χέρι του, που ακουμπισμένο στη σκανδάλη του οπλοπολυβόλου διέγραφε ένα υποβλητικό μεγαλείο ύστατης αγωνιστικής διάθεσης που επισκίαζε την εικόνα του θανάτου. Ήταν η ψυχή του, που αθάνατη χώρεσε την τεράστια δόξα του. Ήταν η συγκίνηση που μούπνιξε το στήθος. Δεν ξέρω. Θυμούμαι όμως ακόμη την εικόνα εκείνη των λίγων λεπτών μπροστά στο νεκρό Μάτση μ ένα αίσθημα θαυμασμού. Την θυμούμαι σαν ένα πίνακα ζωγραφικής".

Ο Κυριάκος Μάτσης τάφηκε στα Φυλακισμένα Μνήματα στις Κεντρικές Φυλακές, μαζί με τον Αυξεντίου και τους άλλους αγωνιστές και απαγχονισθέντες.